

۵ الی ۱۱ خرداد ۱۳۹۷

هفته ملی بدون دخانیات

حقوق شهروندی و استعمال دخانیات

حقوق شهروندی و استعمال دخانیات

استعمال دخانیات به عنوان یکی مهمترین عوامل مرگ و میر در جهان شناخته شده و در سال‌های اخیر مصرف آن رواج گسترده‌ای داشته است. با افزایش مصرف مواد دخانی، عوارض و آثار زیانبار آن نیز فزونی می‌یابد. همه افراد جامعه کمابیش با شکل مستقیم و مشهود تضییع حقوق شهروندی به وسیله مصرف دخانیات آگاهند. به موجب ماده ۶ منشور حقوق شهروندی: شهروندان حق دارند از محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی و دینی و تعالی معنوی برخوردار شوند. دولت همه امکانات خود را برای تأمین شرایط لازم جهت بهره‌مندی از این حق به کار می‌گیرد و ماده ۹۱ منشور بر این نکته تأکید می‌کند که حق شهروندان است که از محیط زندگی عاری از آسیب‌های فردی و اجتماعی از جمله مواد مخدر و روانگردان برخوردار باشند.

عوارض ناشی از استعمال دخانیات

۱- زیان‌های اجتماعی ناشی از استعمال دخانیات

مصرف سیگار نوعی اعتیاد است ولی این مسئله در اجتماع جا افتاده و متأسفانه قابل قبول‌ترین عمل خلاف عرف محسوب می‌شود. دلایل شیوع این عادت، احساس به دست آوردن شخصیت کاذب در افراد جوان، اثر تخدیرکنندگی جزئی مواد دخانی، مصرف آن در لحظات غم و عصبانیت به علت باور غلط و وابستگی جسمی و روانی یا گذشت زمان را می‌توان نام برد. متأسفانه بروز این عادت خود زمینه‌ساز بروز اعتیاد به مواد مخدر، الکل، فقر، بزهکاری به‌ویژه در افراد جوان می‌گردد و پیامد ناگوار آن محیط اجتماعی را متأثر از خود می‌نماید.

۲- عوارض ناسالم دخانیات

یکی از مهمترین موارد عدم رعایت حقوق شهروندی که به طور نامحسوس در جامعه رایج است تأثیرات منفی دود دخانیات روی اطرافیان فرد می‌باشد. دخانیات عامل بروز یا تشدیدکننده بسیاری از بیماری‌های مرتبط از جمله سرطان‌های ریه، بیماری‌های قلبی، ضایعات شنوایی، پوکی استخوان و فساد دندان‌ها می‌باشد. استعمال دود سیگار نه تنها برای مصرف کنندگان مضر است بلکه انتشار دود آن برای اطرافیان نیز خطرآفرین است. طبق مطالعات سازمان جهانی بهداشت سالانه حدود یک میلیون نفر از مردم جهان فقط به دلیل مواجهه با دود دست دوم دخانیات جان خود را از دست می‌دهند.

۳- عوارض مالی دخانیات

بررسی‌ها حاکی از سود بیش از ۵۰ درصدی صنایع دخانی از این تجارت مرگ آور است. بیش از سه برابر هزینه‌ای که در کشورها صرف استعمال دخانیات می‌شود، در بخش درمان عوارض و بیماری‌های مرتبط هزینه می‌شود. از سوی دیگر هزینه‌های بخش سلامت از مصرف دخانیات تنها ۳۰ درصد هزینه‌های کلی مصرف دخانیات در جوامع می‌باشد و ۷۰ درصد آن مربوط به

ضرر اقتصادی ناشی از مرگ زودرس، غیبت از کار، دوری از تحصیل، نابرابری، کاهش بهره‌وری و سایر هزینه‌های غیرمستقیم دیگر می‌باشد. در مجموع تحمیل هزینه‌های گزافی که تولید و مصرف دخانیات بر جامعه وارد می‌کند، در جایی که می‌توانست در بخش‌های زیربنایی و توسعه‌ای از جمله گسترش خدمات رفاهی هزینه شود، حقوق شهروندی که مصرف‌کننده محصولات دخانی نیستند را توسط مصرف‌کنندگان، تولیدکنندگان و عرضه‌کنندگان این محصولات مرگ آور تضییع می‌نماید.

قوانین و مقررات کنترل دخانیات

از اواسط دهه ۷۰ در کشور ما کمیته‌ای به نام کمیته کشوری کنترل دخانیات تشکیل شد. همان سال‌ها یعنی در سال ۱۳۷۷، سازمان جهانی بهداشت به تدوین کنوانسیون جهانی کنترل دخانیات اقدام کرد و ایران نیز از سال ۱۳۸۴ به این کنوانسیون جهانی کنترل دخانیات پیوست. بعد از پیوستن ایران به این کنوانسیون جهانی، قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات سال ۱۳۸۵ در مجلس تصویب و آیین‌نامه اجرایی این قانون نیز سال ۱۳۸۶ ابلاغ شد که در ذیل به موادی از این مقررات اشاره می‌شود:

- ۱- تبصره ۱ ماده ۱۳ قانون جامع کنترل دخانیات استعمال دخانیات در اماکن عمومی یا وسایل نقلیه عمومی موجب حکم جزای نقدی از پنجاه هزار ریال تا یکصد هزار ریال است.
- ۲- ماده ۷ آیین‌نامه اجرایی قانون جامع کنترل دخانیات به منظور حفظ سلامت عمومی به ویژه محافظت در برابر استنشاق تحمیلی دود محصولات دخانی، استعمال این مواد در اماکن عمومی ممنوع است.

- ۳- ماده ۳ قانون جامع کنترل و مبارزه ملی با دخانیات
هر نوع تبلیغ، تشویق مستقیم و غیر مستقیم و یا تحریک افراد به
استعمال دخانیات اکیداً ممنوع است.
- ۴- ماده ۱۳ قانون جامع کنترل دخانیات

حقوق شهروندان محدود به اماکن عمومی و محیط‌های تفریحی نیست.
کار در هوای سالم یکی از حقوق اولیه کارگران و کارمندان و از وظایف
اصلی و قانونی کارفرمایان است. محافظت کارکنان و مراجعان در برابر
دود محیطی دخانیات، از بروز عوارض این عامل خطر ساز که زمینه‌ساز

بسیاری از بیماری‌های شغلی است، می‌کاهد. با این کار می‌توان از بروز یا تشدید بسیاری از بیماری‌های شغلی مانند سرطان‌ها و بیماری‌های ریوی مرتبط با شغل تا حد زیادی پیشگیری نمود. چرا که اختلاط دود دخانیات و عوامل بالقوه خطر ساز در محیط کار باعث تشدید عوارض می‌شود. سیگار به ابتلای کارگران به بیماری‌های مزمن شغلی مانند برونشیت، پنومونیوز، بیماری‌های فیروز دهنده نسج ریه و آسم شغلی کمک کرده و پیشرفت آن را تسریع می‌کند. از سوی دیگر، در محیط‌های کاری، مواد شیمیایی بالقوه سمی و مضر در فضا وجود دارد که با ترکیب با دود سیگار و یا حرارت دیدن توسط آتش سیگار، به مواد بسیار خطرناک با اثرات ناشناخته و بسیار مهلک تبدیل می‌شوند. در ضمن تماس دست آلوده به مواد با دهان، در سیگاری‌ها بیشتر است که موجب انتقال بسیاری از بیماری‌های واگیر (مثل بیماری‌های روده‌ای و آنفلوآنزا) می‌شود. به همین خاطر ماده ۱۳ قانون به جهت رعایت سلامت کارکنان در محیط کار، استعمال دخانیات در نهادهای موضوع ماده (۱۸) قانون رسیدگی به تخلفات اداری را ممنوع و چنانچه مرتکب از کارکنان نهادهای مذکور باشد به حکم هیأت رسیدگی به تخلفات اداری به یکی از تنبیهات مقرر در بندهای (الف) و (ب) ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری و در صورت تکرار در مرتبه سوم به تنبیه مقرر در بند (ج) ماده مذکور تنبیه می‌شود.

ب- سایر مرتکبین به جزای نقدی از هفتاد هزار (۷۰۰۰۰) ریال تا یکصد هزار (۱۰۰۰۰۰) ریال محکوم می‌شود.

تبصره ۱ - مصرف دخانیات در اماکن عمومی یا وسایل نقلیه عمومی موجب حکم به جزای نقدی از پنجاه هزار (۵۰۰۰۰) ریال تا یکصد هزار (۱۰۰۰۰۰) ریال است.

تبصره ۲- هیأت دولت می‌تواند حداقل و حداکثر جزای نقدی مقرر در

این قانون را هر سه سال یکبار بر اساس نرخ رسمی تورم تعدیل کند. شایان ذکر است جرایم در نظر گرفته شده در قانون جامع کنترل دخانیات در سال ۹۲ طبق مصوبه هیات دولت افزایش یافت ولی کماکان این مجازات‌ها برای جلوگیری از تخلف و به مخاطره انداختن سلامت شهروندان در اماکن عمومی بازدارنده نیست.

منابع:

- ۱- معاون حقوق بشر و امور بین الملل وزیر دادگستری
- ۲- سازمان جهانی بهداشت

حقوق شهروندی و استعمال دہانیات

هفته ملے بدون دہانیات

